

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci stěžovatelky **České správy sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, za účasti **J. P.**, o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 42 Cad 115/2005 - 7, ze dne 10. 6. 2005,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 42 Cad 115/2005 - 7, ze dne 10. 6. 2005, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla stěžovatelka v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, jímž bylo odmítnuto její podání ze dne 26. 5. 2006, doručené soudu dne 30. 5. 2006, ve věci korespondence s pisatelkou J. P. vedené pod č.j. X, a nikomu nebyla přiznána náhrada nákladů řízení.

Krajský soud dospěl k závěru, že řízení v této věci bylo zahájeno z podnětu České správy sociálního zabezpečení, jímž mu tato postoupila údajnou žalobu proti rozhodnutí ve věci žádosti o invalidní důchod jmenované. Soud se však s tímto posouzením podání neztotožnil a má za to, že podání adresované správnímu orgánu není žalobou, neboť neobsahuje projev vůle pisatelky obrátit se na soud a podstoupit řízení před ním.

Krajský soud dále uvedl, že podle ust. § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), je samozřejmě povinen působit k odstranění vad žalob, a to bez výjimky vždy, když je obdržel přímo od pisatele, neboť už pouhým adresováním podání soudu je splněna fundamentální podmínka soudního řízení, totiž projev pisatelovy vůle obrátit se na soud. V případě podání předloženého u správního orgánu pak musí být tento projev vůle soudit se obsažen v nějaké jiné zřetelné podobě. Chybějící projev vůle, jenž je základní podmínkou účinnosti každého právního úkonu, není oprávněn vlastní úvahou nahrazovat ani správní orgán ani soud.

Soud je přesvědčen, že nemůže být vázán právním názorem, který si správní orgán o obdržené korespondenci učiní. Pokud není podání adresované žalované zcela srozumitelné či určité, nebo jako právní úkon není ze zákona přípustné a nemá proto žádné právní důsledky, nelze je automaticky bez konzultace s jeho autorem transformovat v takový úkon, který zákon připouští a kterému přiznává účinnost. To by bylo v rozporu s dispozičním oprávněním každé způsobilé osoby svobodně činit jakékoliv procesní úkony podle vlastního uvážení, ať již jsou v souladu se zákonem či nikoliv.

Krajský soud zastává názor, že úkon pisatelky nelze považovat za soudní žalobu, neboť ani jedna ze zákonných náležitostí žaloby není dána. Opačný závěr neobhájí ani okolnost, že může být právně nekvalifikované pisatelce ku prospěchu. Byl by tak čirou fabulací, popř. výrazně nadlimitním a jednostranným poučováním klientky, ne-li přímo vnucováním určitého - byť formálně správného - postupu.

Iniciační podání žalované je tak zatíženo neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení, kterým je neexistence žaloby. Soud proto podání správního orgánu podle ust. § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl. Bude nyní na něm, aby se s předmětným podáním pisatelky vypořádal a případně ji poučil o možnosti podání žaloby. Soud ovšem sám takto postupovat nemůže, protože by tím překročil meze § 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a narušil ústavní rovnost účastníků soudního řízení.

Podanou kasační stížností napadla stěžovatelka rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Uvedla, že pisatelka ve svém podání projevila vůli podstoupit další řízení, které – jak vyplývalo z poučení obsaženého v rozhodnutí stěžovatelky – může probíhat toliko před soudem. Řízení ve věcech důchodových je totiž jednoinstanční a bylo pravomocně skončeno doručením rozhodnutí účastníkovi. Stěžovatelka tedy posoudila toto podání jako žalobu, i když pisatelka výslovně neuvedla, že se chce obrátit na soud.

Stěžovatelka nesouhlasila se závěrem krajského soudu, že projevem vůle směřujícím k přezkoumání rozhodnutí soudem by bylo pouze podání učiněné přímo u soudu, neboť žalobu lze podat rovněž prostřednictvím správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Pro posouzení podání není rozhodující místo, kde bylo podáno, ani jeho označení, ale výlučně jeho obsah. Pokud se krajský soud domníval, že podání pisatelky nevykazuje všechny nezbytné náležitosti žaloby, měl je podle názoru stěžovatelky odstranit postupem podle ust. § 37 odst. 5 s. ř. s. a poté případně mohl její podání odmítnout. Soud však takto nepostupoval a podání odmítl bez nařízení jednání, čímž porušil ústavně zaručená práva pisatelky a zbavil ji možnosti věcného přezkoumání napadeného rozhodnutí. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka dne 26. 5. 2005 postoupila soudu podání ze dne 18. 5. 2005, které posoudila jako žalobu proti svému rozhodnutí ze dne 11. 4. 2005. Pisatelka své podání označila jako „Odvolání proti zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod“. Uvedla, že žádá o přezkoumání svého zdravotního stavu a možnosti přidělení plného invalidního důchodu.

Soud ve věci nařídil „přípravu jednání“ na den 10. 6. 2005. K tomuto úkonu nepředvolal žádného z účastníků řízení a vydal při něm shora uvedené usnesení.

Přestože stěžovatelka jako důvod své kasační stížnosti označila ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., je z obsahu kasační stížnosti zřejmé, že tvrdí nezákonnost rozhodnutí soudu

o odmítnutí návrhu. Důvod kasační stížnosti tak odráží obsah soudního rozhodnutí, neboť v případě, že je kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí návrhu, přichází pro stěžovatele z povahy věci v úvahu pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení z hlediska uplatněného stížního bodu a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že ve správním soudnictví je poskytována ochrana veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob mj. tím, že tyto osoby mají možnost domoci se přezkoumání rozhodnutí veřejné správy. Tomu odpovídá i postavení správního orgánu jako žalovaného v soudním řízení. Toto řízení je podle ustanovení § 32 odst. 1 s. ř. s. zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu; týká-li se návrh věcí uvedených v § 4 odst. 1, nazývá se žalobou.

Nejvyšší správní soud dále uvádí, že v případě, kdy žalobce podá žalobu v souladu s ust. § 72 odst. 1 druhá věta s. ř. s. u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí tato směřuje, je správní orgán povinen žalobu neprodleně předat soudu. Řízení ve správním soudnictví je i v takovém případě zahájeno na základě samotného podání žalobce a nikoli přípisem správního orgánu, jímž toto podání soudu postupuje. Z uvedeného vyplývá, že přezkumné soudní řízení nelze zahájit ani na návrh, ani z podnětu správního orgánu. V případě podání správního orgánu tak soud nemá o čem rozhodovat. Nejvyšší správní soud k tomu pro úplnost podotýká, že pokud by podání orgánu veřejné správy bylo způsobilé zahájit soudní řízení, jak dovodil krajský soud, byl by tento orgán v postavení žalobce a nabízela by se tudíž otázka, kdo je v takovém řízení žalovaným. Nejvyšší správní soud nepochybuje o tom, že pokud by krajský soud posoudil podání pisatelky jako žalobou, zcela jistě by přikročil k jejímu projednání, případně k postupu podle § 37 odst. 5 s. ř. s., a přípisem stěžovatelky by se již nezabýval. V dané věci však zvolil jiný postup, stěžovatelce podsunul nikde nedeklarovaný úmysl zahájit svým vlastním podáním přezkumné soudní řízení proti vlastnímu rozhodnutí a kvůli nemožnosti takového postupu (kterou ostatně nikdo nezpochybňoval) pak její podání odmítl. Tím krajský soud nejenže pochybil, ale zároveň popřel výše vyložené základní zásady procesu ve správním soudnictví.

K samotnému posouzení charakteru podání pisatelky pak Nejvyšší správní soud uvádí, že pokud účastník může podat žalobu jak u soudu, tak u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, není místo podání pro posouzení jeho obsahu relevantní. Podání nemusí obsahovat výslovné vyjádření, že se podatel chce obrátit na soud, rozhodující je obsah podání z hlediska ust. § 37 odst. 3 a § 71 odst. 1 s. ř. s. Jak bylo již výše uvedeno, stěžovatelka posoudila podání v rámci své pravomoci podle obsahu jako žalobu, tu postoupila soudu a ze svého hlediska tedy neměla důvodu s pisatelkou dále komunikovat. Vzhledem k zásadě koncentrace, kterou je řízení před správními soudy ovládáno, by ostatně další korespondence ani nebyla účelná, neboť pisatelce (žalobkyni) by v mezidobí uplynula lhůta pro případné odstranění nedostatků podání a doplnění žalobních bodů v řízení před soudem.

Krajský soud vyslovil závěr, že pokud pisatelka označila své podání jako „odvolání“, ačkoliv nemohla na základě řádného poučení v rozhodnutí žalované nevědět, že se takový opravný prostředek ve správním řízení nepřipouští, zřetelně tím projevila svoji vůli. Její podání tak není možné považovat za žalobu. Tento závěr však nelze považovat za správný. Řízení ve věcech důchodového pojištění je jednoinstanční a doručením rozhodnutí je pravomocně skončeno. Pokud tedy pisatelka projevila vůli podat proti rozhodnutí stěžovatelky opravný prostředek, který formálně nesprávně označila jako

odvolání, a zároveň požádala o přezkoumání svého zdravotního stavu, je dle názoru Nejvyššího správního soudu takováto formulace dostačující pro úvahu o možném úmyslu pisatelky podat správní žalobu. Jestliže stěžovatelka uvedeným způsobem uvažovala a v souladu s tím následně postupovala, nelze ji z hlediska zákona ničeho vyčíst.

Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem v tom, že zajisté není vázán názorem, který si správní orgán o obsahu podání učinil, ostatně sám tuto tezi již několikrát vyslovil. Jestliže se však soud neztotožnil se závěrem správního orgánu, že podání pisatelky je žalobou, neboť z něj tento úmysl jednoznačně nevyplývá, měl zapsat věc do rejstříku nejasných podání a činit dále úkony podle ust. § 37 odst. 5 s. ř. s. Nejvyšší správní soud považuje na tomto místě za vhodné připomenout, že toto ustanovení, systematicky zařazené do části třetí, hlavy I, s. ř. s., má obecný dosah a postupovat dle něho je nutno v případě jakéhokoliv nejasného podání, nejen v případě vadných návrhů na zahájení řízení. Krajský soud však toto neučinil, čímž opět procesně pochybil.

Jak bylo již uvedeno výše ve věci proběhla dne 10. 6. 2005 „příprava jednání“, o níž nebyl uvědoměn žádný z účastníků řízení. Tím došlo k dalšímu procesnímu pochybení, neboť účast pisatelky při tomto úkonu by umožnila soudu efektivně zjistit, jaký úmysl svým podáním sledovala, a případně odstranit další jeho nedostatky.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatelka svým podáním ze dne 26. 5. 2005 v souladu s příslušnými ustanoveními zákona postoupila krajskému soudu podání pisatelky, které považovala za žalobu. Krajský soud se měl tedy následně zabývat obsahem tohoto podání, a nikoliv odmítnout přípis stěžovatelky, jímž tato pouze realizovala své zákonné povinnosti. Nejvyšší správní soud proto napadané usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem tak, že nejprve postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odstraní vady podání pisatelky, přičemž především ověří, zda má jmenovaná v úmyslu domáhat se přezkumu správního rozhodnutí v soudním řízení. Podle výsledku pak určí další procesní postup.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 9. května 2007

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

